

6. søndag efter påske

Salmevalg

Gud ske tak og lov, 751

Den nåde, som vor Gud har gjort, 683

Nu nærmer sig vor pinsefest, 281

Hør himmelsus i tredje time, 285

Frydeligt med jubelkor, 721

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes

Jesus sagde: ”Når Talsmanden kommer, som jeg vil sende til jer fra Faderen, sandhedens ånd, som udgår fra Faderen, skal han vidne om mig. Men også I skal vidne, for I har været med mig fra begyndelsen.

Sådan har jeg talt til jer, for at I ikke skal falde fra. De skal udelukke jer af synagogerne, ja, der kommer en tid, da enhver, som slår jer ihjel, skal mene, at han derved tjener Gud. Og det skal de gøre, fordi de hverken har kendt Faderen eller mig. Men sådan har jeg talt til jer, for at I, når den tid kommer, skal huske på, at jeg har sagt det til jer.

Men jeg sagde det ikke til jer fra begyndelsen, fordi jeg var hos jer.”

Prædiken

Kierkegaard begyndte sin kirkestorm eller kirkekamp i 1854, næsten et år efter Sjællands biskop J.P. Mynsters begravelse, hvor professor i teologi og sidenhed ligeledes biskop over Sjælland, H.L. Martensen, havde været så letsindig, at kalde biskop Mynster for et ”sandhedsvidne”. Martensens definition på et sandhedsvidne var et menneske, der både i ord og gerning legemliggjorde evangeliet. Søren Kierkegaard måtte gøre ”indsigelse”. Det gjorde han med en vis langsomhed, som han selv udtrykker det; han skrev sin indsigelse i februar 1954 men lod den først udgive i december, næsten et år senere.

Hvad var det for en indsigelse, Kierkegaard havde mod at kalde biskop Mynster et ”sandhedsvidne, et af de rette sandhedsvidner, en af den hellige kæde.” Jo, det var det, at han ikke prædikede kristendom, og han levede i hvert fald ikke efter kristendommen. Biskop Mynster var en

velrespekteret og ordentlig borger, der havde stor fornøjelse af denne verdens nydelse, og netop deraf må det stå enhver klart, at biskop Mynster ikke kunne kaldes et sandhedsvidne.

Kierkegaard fortalte en gang en historie om den unge kandidat Fromm. Den unge kandidat havde gjort det godt. Han havde efter endt skolegang søgt ind på teologistudiet, der havde han søgt lærdom og fundet den, efter studiet havde han søgt sig en kone, det var også gået godt, og endelig havde han søgt et præsteembede: Det var også endt lykkeligt. Han havde fundet, hvad han søgte. Ved indsættelsen af den unge pastor Fromm skulle han prædike over teksten: Søg først Guds Rige og hans retfærdighed, så skal alt andet gives jer i tilgift. Kierkegaards sarkastiske kommentar lød: ”Og der er ingen, som ler.”

Kierkegaards kirkekamp var en enmandsrevolution, en krig Kierkegaard førte, mod den etablerede kirkeledelse og dens selvhøjtidelighed, selvgodhed og selvtilfredshed. At

kalde biskop Mynster for et sandhedsvidne var for Kierkegaard ganske enkelt blasfemisk. Kierkegaard angreb ikke personen Mynster, for Mynster selv ville, ifølge Kierkegaard, være den sidste til at kalde sig selv for et sandhedsvidne. Kierkegaard harcelerede mod professor Martensens "kanonisering" af Mynster som sandhedsvidne. Ironisk nok blev Professor Martensen Biskop Mynsters efterfølger som Sjællands biskop, og han blev indsat 26. december 1854 på skt. Stefanus' dag. Og Stefanus var som bekendt kristendommens første martyr, martyr betyder sandhedsvidne.

Problemet for Kierkegaard var, at et sandhedsvidne i kristen forstand, er et menneske der forkynder evangeliet, som det står i Det Nye Testamente, og som drager konsekvensen af det budskab, der forkyndes. Og ifølge Kierkegaard, så er Det Nyt Testaments forkyndelse helt entydigt et budskab om selvopofrelse. At leve for at elske Gud og næsten og forsage det verdslige – og så også leve med konsekvenserne af det: forfølgelse og fattigdom. Jesus Kristus forkynder et budskab om en radikal

anderledes måde at leve på: Jesus fordrer kærlighed og absolut hengivenhed til og sympati med næsten, den udstødte såvel som den ophøjede. Og det var ikke, hvad Kierkegaard hørte i Mynsters prædikener, og slet ikke hvad Kierkegaard iagttog i løbet af Mynsters liv (og Kierkegaard kendte faktisk Biskop Mynster vældig godt. Kierkegaards far var en stor beundrer af Mynster, og en del af den beundring arvede Kierkegaard selv).

Nu er Kierkegaards ord jo ikke den endegyldige sandhed, hvad man i øvrigt let kan misledes til at tro i denne tid. Kristendommen har på en måde to spor, nemlig fordringens spor, det vil sige alt det gode, som Gud forventer sig af mennesket, og så nådens spor; og nådens spor savner vel opmærksomhed i Kierkegaards kirkekamp, der endte med Kierkegaards død et lille år efter, at han havde påbegyndt kampen. Men det, der først og fremmest mangler i hans kirkekamp, er Helligånden.

Det er Helligåndens komme, vi skal fejre for fuld udblæsning om en uge, når det er Pinse. I dag handler

evangelieteksten dog om, at Helligånden, Talsmanden eller sandhedens ånd, ganske vist kommer for at vidne, men også disciplene skal være vidner; og det er ikke nødvendigvis så festligt: ”De skal udelukke jer af synagogerne, ja, der kommer en tid, da enhver, som slår jer ihjel, skal mene, at han derved tjener Gud.” Og så slutter Jesus af med ordene: ”Sådan har jeg talt til jer, for at I, når den tid kommer, skal huske på, at jeg har sagt det til jer.” Sætningen kan forekomme lidt malplaceret, fordi det er en ringe trøst, at når forfølgelserne begynder, så kan vi huske på, at Jesus faktisk havde oplyst om, at vi ville blive forfulgt. Men den skal nok forstås anderledes. For det hørte, og hører til dels endnu, med til den tids gudstro, at guderne sikrede velstand og velsignelse; og hvis velstanden og velsignelse, forstået som rigdom og afkom, ikke fulgte efter ofringer og bønner, så måtte det enten være fordi, man havde tilbedt forkert, man havde syndet, eller måske havde man tilbedt en dårlig gud.

Men Jesus siger noget radikalt anderledes her: *fordi* I tror, siger han, vil I blive forfulgt; *fordi* I er sandhedsvidner. Ikke

fordi I er syndere eller tilbeder på den forkerte måde; men derimod fordi, I siger sandheden – og sandheden er ilde hørt!

Jeg vil ikke ”afradikalisere” kristendommen her. Kravet om at være vidner hører med til kristenlivet. Og når man ser sådan på det, er kristendommen ikke ligefrem en attraktiv religion. Hvor alle andre religioner fortæller os, at når vi gør vort bedste, så vil religionen være en velsignelse for ens liv, så siger kristendommen, at vi aldrig kan gøre nok, og når vi vidner, så godt vi formår, så bliver vi oven i købet forfulgt for det. Nej, kristendommen er helt og aldeles radikal, og den forventer intet mindre af os end det, at vi ofrer os selv for troens skyld.

Men, men, men, det er *kun* i en fast tillid til Guds uendelige kærlighed, at det er muligt at ofre sig selv. Det er kun muligt, fordi Gud selv, ved Jesus Kristus, har gjort alt *for* os. Så meget, at der ikke er noget som helst, der står og falder med vores evner. Vi kunne være elendige vidner, vi er elendige vidner. Vi kender ikke engang sandheden, så

hvordan kan vi da være sandhedsvidner? Vi kender blot fortællingen om kærlighedens Gud; og vi er blot helt almindelige mennesker, der nok kan dygtiggøre os ud i det ene eller det andet; men vi er dog begrænsede. Og vores begrænsning er den første sandhed, kristendommen lærer os. Vi skal ikke forsøge at være Gud, vi skal ikke forsøge at bygge et Babelstårn, der når op til himlen; vi skal ikke lade som om, vi er mere, end os selv. Sandheden, som kristendommen har åbenbaret, er, at hvor ringe vi end er, så er vi omfattet af en uendelig stærk kærlighedskraft. Den kærlighedskraft kalder vi Gud, og den vil ikke for nogen pris lave om på os. Den vil elske os, sådan som vi er. Og lur mig, om ikke kærligheden altid bringer det bedste frem i folk!

Tilbage til Kierkegaards sandhedsvidner. Kierkegaard har for mig at se, ret, når han gør indsigelser imod at kalde biskop Mynster for et sandhedsvidne. Det har han, fordi der ikke er noget på spil i Mynsters kristendom eller i Mynsters position som biskop, den øverste og fineste myndighed i kirken. Men også fordi ideen om den øverste

og fineste myndighed er kristendommen meget fjern. Der er ingen øverste og fineste myndighed. Hierarkiet er ukristeligt, og det ville være redeligt for en biskop at indrømme dette: at biskoppens embede – og præstens, sådan som vi kender det i dag, faktisk kan stå i vejen for evangeliet.

Men nu står jeg her, med mit embedes tyngende dragt, der både indgyder respekt og foragt. Dragten gør et almindeligt menneske til mere, end det menneske er. Og der er sikkert også en forventning om, at os der bærer dragten, ikke er nogle dumme svin. Men vi er hverken mere eller mindre sandhedsvidner, end alle mulige andre mennesker. Og vi står i et hus, der skal være et tegn på kærlighed og fred i verden; men et hus som, sandt at sige, ikke altid er et sådant tegn. Både kirken og præsterne er, som alle andre institutioner og mennesker, begrænsede og utilstrækkelige.

Men begrænsningen og utilstrækkeligheden er en forkyndelse i sig selv. Den forkynder først og fremmest to

ting: for det første gør den os, til dem vi er; den accepterer os, som dem vi er. Den gør os, uanset hvor i hierarkiet vi befinder os, til ligeværdige. For det andet gør begrænsningen og utilstrækkeligheden at vi kan leve med vores skyld. Det er kirkens sande kraft, at i kirken lærer vi at leve *med* vores skyld – at anerkende, at skylden er en del af vores eksistens, og at vi har brug for tilgivelse. Den tilgivelse har vi allerede fået, som Guds kærligheds hengivenhed til os; og lur mig, om ikke kærligheden bringer det bedste frem i folk! Amen!